

מסורת הש"ס

א) ב"מ לא: לעיל מה: לקמן עב.; ט) [עין מוספות לקמן מד. ד"ה הכל]; א) [מוספתא פ"י]; ד) [נסדר המשנה עליה]; ס) [יבמות י' ופ"ג]; ו) יבמות כ. כה.; ז) [דברים יז בע"ז, שם כד בנערה המאורסה, במדבר טו במילול שבת, ויקרא כ באוב וידעוני, שם כד במגדף]; ח) בפי"א: חק הגוים, ט) [לקמן סד.]; י) [פי' רש"י];

תורה אור השלם

- או באיבה הכהוה בידו וימת מות יומת המוכה רצח הוא גאל הדם וימת את הרצח שפגוע בו: במדבר לה כא

גליון הש"ס

רש"י ד"ה איסור מצוה וכו' ואיזו זו חייבי לאוין. וכ"כ רש"י יבמות דף פד ע"א ותבטחי שם לתמוה על זה. וכתב מלאחי שעתיד כזה: בשאגת אריה ס"ס לא:

מוסף רש"י

אין לי. אי לא כתיב אלא יומת, אלא מיתה הכתובה בו. סיף (לעיל חה.). מבין שאם אי אתה יכול כו'. גנון שזיה בספינה וצורת ואתה יכול לזרוק בו חץ או לנעוץ (ב"מ זא.); גנון שזיה מספק או שזיה לו נהר מפסק ואתה יכול לירות בו חץ או אבן (לקמן עב.); ח"ל מות יומת. ריבויא הוא (לעיל חה.). דאמר אין קידושין תופסין בחייבי לאוין. אין קידושין תופסין לאשה האסורה על המקדשה בלאו, ורצנ פלגי עליה ואמרי בחייבי כריתות הוא דלא תפסי אבל בחייבי לאוין תפסי (טוסת' יח.) במחולק גרושמו ר"ע אומר אין לו כה קדושין (בחובות כ"ט): או: דקתי (יבמות כ.) מלך ועשה כה מאמר אין לאחר חליצה כלום, כלומר אין המאמר תופס בה דקס ליה השתא בלא יבנה ולאמר בגמרא תנא רבי אומר אין דברים הללו אמורים אלא לדביי ריע שזיה עשה חלוצה כערוה (קדושין סח.).

הכי גרסינן בשלמא לר' יונתן כדמפרש רבי טעמא: ממאי דאיכא חנק בעולם. במיתת ב"ד דילמא אין מיתות ב"ד אלא שלש קלה שבהן בסיף: ארבע מיתות. בשמן הנקוב להן וכיון שלא פירש למי נתן חנק על כרחיך קלה היא מכולן והניחה לסתומי שאינו רשאי למשכה להחמיר עליה אלא להקל עליה לפיכך לא הולרך לפרש: שאר הנסקלין. ללאו עבודת כוכבים ונערה המאורסה וחלול שבת ואוב וידעוני ומגדף דהנך כתיבי צהו סקילה! וכולהו שאר הנסקלין לא כתיבא צהו סקילה צהדיא וגמרינן להו לקמן בגזירה שזה דאוב וידעוני: צמאי גמרי. איזו מיהה מופנית לגזירה שזה דמיהס צס או מות יומתו: א"ל רב אחא מדפסי לרבינא. הא דל"ר זירא לבציי צמאי גמרי מאי הוה קשיא ליה לרבי זירא אי הוה גמרי צמות יומתו: אי נימא אשס איש קא קשיא ליה. אמאי קרי ליה מיתה סתם ובחנק תיגמר מינה ג"ס מאוב וידעוני כי היכי דגמרינן כל הנסקלין דלא כתיב צהו אלא מות יומתו סתמא וגמרינן להו מהסת: מכה אציו ואמו. אמרינן לקמן דמיתתו בחנק צאלו הן הנחנקין (דף פד:) וקשיא ליה לגמריה לסקילה מאוב וידעוני ומאי קשיא ליה אדגמר מאוב וידעוני לגמריה מאשח איש דהכי שפיר דכיון דאיכא למיגמר קלה ואיכא למגמר חמורה אי אתה רשאי למשכה להחמיר: לגמרו מא"א. כדאמרינן דלינך רשאי למושכה להחמיר הלכך צדמיהס צס גמרי: **בתנ"י** אלו הן הנסקלין. דכתיב צהו סקילה והכי אמרינן בגמ' (ש: ביה סקילה כתיב צהו דמיהס צס וגמריי מאוב וידעוני: והאשס המציאה אס כהמה. עליה: והטון מוצעו למולך. קסבר האי תנא מולך לאו עבודת כוכבים הוא מדמתן עבודת כוכבים ותנא מולך אלא חק העבודת כוכבים!) צעלמא הוא ורחמנא: חיב עליה סקילה והכי אמרינן בגמ' (ש: אוב וידעוני. צמתניתין לקמן (דף סה.) מפרש להו: והסקלל אציו ואמו. החמיר מצמכה משום דאיכא תרתי קלון אציו ואמו ומוליא שס שמיס לבטלה: והמפיס. את היחידים: והמדיית. עיר הנדחת. לקמן צאלו הן הנחנקין (דף פט:) מפרש לה מנא לן דבסקילה: **מסאף**. צגמרא (דף סו.) יליף לה מנא לן דבסקילה: **הכא על האס**. צשווג חיב עליה שתי חטאות צבכולהו עריות כתיב צהו כרת וכתיב צהו חלוק חטאות ואפילו בגוף אחד כדאמרינן צפרק צתרא דמסכת מכות

(דף יד.) לחייבו על אחותו שתיס שיהא אחותו מאציו ואחותו מאמיו! והכא נמי כתיב צהו חלוק לרצנ כדמפרש צגמרא [מ.]: **משום אשס אב**. אס נתקדשה לאציו שלא ילדתו צנות או נתקדשה לו אחרי כן: **אלא משום אס**. וטעמא מפרש צגמרא: **צין לאחר מיסא אציו**. אחיזו דאשת אב קאי דמרצה ליה קרא אף לאחר מיתה כדמפרש צגמרא [סס] אבל שס אשת איש לאחר מיתה לא קאמרי: **צין מן האירוסין**. דכיון דקדשה אשתו היא דכתיב (דברים מד) כי יקח איש אשה משעת לקיחה נקראת אשתו והך קיחה קידושין היא דגמרינן קיחה קיחה משדה עפרון [קידושין ג.]: **גב' סניא ר' יהודה אומר וכו'**. האי תנא פליג אתנא דידן דלא מפליג לדרכי יהודה צין ראזיה לשאינה ראזיה והאי תנא אית ליה דהיינו טעמא דרבי יהודה דלא היה לו לאציו אישות צה הלכך לא קרינא ציה אשת אב: **חייבי כריתוס**. שאסורין עליו צאיסור כרת דקיימא לן בקדושין צפרק שלישי (דף סו.) דלא תפסי צהו קדושין: **מכלל דרצנן וכו'**. צתמיה: **אלא בחייבי לאוין**. כגון צמזרת ונחמיה או אלחמא לכה"ג דקיי"ל (שס דף סח.) דתפסי צהו קדושי מהאחת אהוצה והאחת שנואה [דברים כא]. וטעמא דר"ע התם [סו:] מפרש מלא יקח איש את אשת אציו וסבר דצאנוסת אציו הכתוב מדצר דלאו דלא יגלה כנף אציו [סס] כנף שראה אציו הוא דאיכא וקאמר רחמנא דלא יקח אין לו לקוחין צה: **איסור מזוה כו'**. יצמה שפלה כמא דציצמות (דף ג.) מגזרה שזה דעליה דיואנה הימנו בלא כלום בלא חליצה התם הוא דאסורה ליה איסור חמור דלא תפסי ציה איסור מזוה או קדושה צנות קדושין ניניהו מרצינן התם (דף כ.) מיצמתו יצמתו [דברים סה] יש לך אחרת שעולה השערה לחלוק ואינה עולה ליצוס * ואיזו זו חייבי לאוין: **ולא מסייבצם**. דהא אסירא ליה. וכי תימא מיתי עשה ותדחה לא תעשה גזירה ציאה ראשונה שמקיים צה יצמה יצא עליה (דברים סה) אטו ציאה שניה שאין צה מזות עשה:

איש א"ל בדמיהם דמיהם קא גמרי: [בתנ"י] אלו הן הנסקלין הבא על האם ועל אשת ועל הכלה ועל הזכור ועל הבהמה והאשה המביאה בהמה עליה כו'. תניא א"ר יהודה לא אם היתה אמו ראויה לאביו אינו חייב משום אשת אב אלא משום אם בלבד. ואוקימנא להא דר' יהודה בחייבי לאוין

ארבע מיתות פרק שביעי סנהדרין

נג.

קמיפלאגי בפלוגתא דר' שמעון ורבנן. תימה ור' ישמעאל דאמר לעיל (דף סה.) ארוסה יאלה לשריפה ולא נשואה מני"ל דאשת איש צחנק דאי מר' יאשיה מסתמא מדסבר כר' שמעון דשריפה חמורה סבר נמי כוותיה דסיף קיל וכדרכי נמי לא מני דריש דתקשי אימא שריפה ול"מ לשנויי מדאמר רחמנא צת כהן צשריפה מכלל דהאי לאו צשריפה דדילמא ה"מ ארוסה אצל נשואה אימא צשריפה ועוד קשה צסוף פירקין (דף קס.) איכא למ"ד דמוקי רבי כרבי ישמעאל וי"ל דאין סברא להחמיר צנשואה צת ישראל טפי מצארוסה ואף על גב דפריך הכא אימא שריפה ה"מ לשנויי הכי אלא דשפיר משני והך שניוא לא מני לשנויי למאי דמוקי רבי כרבי ישמעאל:

דא"י במות יומתו גמרי: עד דגמרי מאוב וידעוני ליגמרי מא"א. תימה א"כ ג"ש מאי אהני דצלאו הכי סתם מיתה חנק וי"ל דלא דווקא מא"א דאיכא למימר דליגמר מראנא דהוי צסיף:

משום אם ומשום אשת אב. הא דלא קאמר מיתה איירי: **הא אית ציה** קידושין בגזוה. אפילו ר' יהושע דאמר צפרק הסולך (יבמות דף יט. וסס) אין ממזר אלא מחייבי מיתות צ"ד מודה דלא תפסי קידושין צחייבי כריתות כדדרשין מקרא צסוף האומר (קדושין דף סח.) וצפ"ק דצ"מ (דף טו.): אמר אדם יודע שאין קידושין תופסין צאחותיו משמע דליכא מאן דפליג והא דמשמע צכל דוכתא דממזרות תלי צתפיסת קידושין היינו דלא כרבי יהושע:

ותיבוי **ליה דאי** במות יומת גמרי עד דגמרי מאוב וידעוני ליגמרו מאשת איש: **בתנ"י** יאלו הן הנסקלין הבא על האם ועל אשת האב ועל הכלה ועל הזכור ועל הבהמה והאשה המביאה את הבהמה וזהמגדף והעובר השבת והמקלל אביו ואמו וההבא על נערה המאורסה והמסית והמדריך והמכשף וזבן סורר ומורה והבא על האם חייב עליה משום אם ומשום אשת אב *רבי יהודה אומר אינו חייב אלא משום האם בלבד והבא על אשת אב חייב * משום אשת אב ומשום אשת איש *בין בחיי אביו בין לאחר מיתת אביו בין מן האירוסין בין מן הנישואין *הבא על כלתו חייב עליה משום כלתו ומשום אשת איש בין בחיי בנו בין לאחר מיתת בנו בין מן האירוסין בין מן הנישואין: **גב' תניא** רבי יהודה אומר אם לא היתה אמו ראויה לאביו אינו חייב אלא משום האם בלבד מאי אינה ראויה לו אילימא חייבי כריתות וחייבי מיתות בית דין מכלל דרבנן סברי אע"ג דאינה ראויה לו הא לית ליה קידושין בגווה אלא חייבי לאוין ור' יהודה סבר לה *כרבי עקיבא דאמר אין קידושין תופסין בחייבי לאוין מתיב רב אושעיא *איסור מצוה ואיסור קדושה חולצות ולא מתייבמות איסור

אס **משום אשס אב**. אס נתקדשה לאציו שלא ילדתו צנות או נתקדשה לו אחרי כן: **אלא משום אס**. וטעמא מפרש צגמרא: **צין לאחר מיסא אציו**. אחיזו דאשת אב קאי דמרצה ליה קרא אף לאחר מיתה כדמפרש צגמרא [סס] אבל שס אשת איש לאחר מיתה לא קאמרי: **צין מן האירוסין**. דכיון דקדשה אשתו היא דכתיב (דברים מד) כי יקח איש אשה משעת לקיחה נקראת אשתו והך קיחה קידושין היא דגמרינן קיחה קיחה משדה עפרון [קידושין ג.]: **גב' סניא ר' יהודה אומר וכו'**. האי תנא פליג אתנא דידן דלא מפליג לדרכי יהודה צין ראזיה לשאינה ראזיה והאי תנא אית ליה דהיינו טעמא דרבי יהודה דלא היה לו לאציו אישות צה הלכך לא קרינא ציה אשת אב: **חייבי כריתוס**. שאסורין עליו צאיסור כרת דקיימא לן בקדושין צפרק שלישי (דף סו.) דלא תפסי צהו קדושין: **מכלל דרצנן וכו'**. צתמיה: **אלא בחייבי לאוין**. כגון צמזרת ונחמיה או אלחמא לכה"ג דקיי"ל (שס דף סח.) דתפסי צהו קדושי מהאחת אהוצה והאחת שנואה [דברים כא]. וטעמא דר"ע התם [סו:] מפרש מלא יקח איש את אשת אציו וסבר דצאנוסת אציו הכתוב מדצר דלאו דלא יגלה כנף אציו [סס] כנף שראה אציו הוא דאיכא וקאמר רחמנא דלא יקח אין לו לקוחין צה: **איסור מזוה כו'**. יצמה שפלה כמא דציצמות (דף ג.) מגזרה שזה דעליה דיואנה הימנו בלא כלום בלא חליצה התם הוא דאסורה ליה איסור חמור דלא תפסי ציה איסור מזוה או קדושה צנות קדושין ניניהו מרצינן התם (דף כ.) מיצמתו יצמתו [דברים סה] יש לך אחרת שעולה השערה לחלוק ואינה עולה ליצוס * ואיזו זו חייבי לאוין: **ולא מסייבצם**. דהא אסירא ליה. וכי תימא מיתי עשה ותדחה לא תעשה גזירה ציאה ראשונה שמקיים צה יצמה יצא עליה (דברים סה) אטו ציאה שניה שאין צה מזות עשה:

איש א"ל בדמיהם דמיהם קא גמרי: [בתנ"י] אלו הן הנסקלין הבא על האם ועל אשת ועל הכלה ועל הזכור ועל הבהמה והאשה המביאה בהמה עליה כו'. תניא א"ר יהודה לא אם היתה אמו ראויה לאביו אינו חייב משום אשת אב אלא משום אם בלבד. ואוקימנא להא דר' יהודה בחייבי לאוין

לכ א מיי פ"א מהלכות איסורי ביאה הלכה ו

סמג שס:

לר ב מיי שס הלכה ד ופרק ט"ו מהלכות סנהדרין הלכה י סמג עשין קד:

לח ג מיי פט"ו מהלכות סנהדרין הלכה י ופי"ב מהלכות ערו"ס הלכה ו

סמג לאוין טז:

לו ד מיי פ"ו מהלכות ערו"ס הלכה ג ופט"ו מהלכות סנהדרין הלכה י

סמג לאוין ל:

לז ה מיי פט"ו מהלכות סנהדרין הלכה י ופי"ו מהלכות ערו"ס הל' א:

לח ו מיי פט"ו מהל' סנהדרין הלכה י

ופ"א מהלכות שבת הל' א

סמג עשין ל ולאין סה:

לפ ז מיי פט"ו מהל' סנהדרין הלכה י

ופ"א מהלכות ממרים הלכה א סמג לאוין רט

טו"ע י"ד סימן רמא סקיף א:

מ ח מיי פט"ו מהלכות סנהדרין הל' י ופי"א מהלכות איסורי ביאה הלכה ו

סמג לאוין קד:

מא ט מיי פט"ו מהל' סנהדרין הלכה י

ופ"א מהלכות ערו"ס הל' א סמג לאוין סז:

מב י [מיי פט"ו מהל' סנהדרין הל"ן ופי"א מהלכות ערו"ס הלכה ג:

מג ב מיי פט"ו מהל' סנהדרין הלכה י

ופי"א מהל' ערו"ס הל' טז סמג לאוין סז:

מד ל מיי ט"ו מהלכות סנהדרין הלכה י ופי"ו מהלכות ממרים הל' א סמג

לאוין רכ:

מה מ מיי פ"צ מהל' א"צ

הלכה צ:

מו ג מיי שס הלכה א:

מז ס ע מיי שס הלכה א והלכה צ:

רבינו חננאל

ארכובותיו כרו: **תניא** כל מקום שנאמר מיתה בחרוה סתם אי אתה רשאי למושכה להחמיר עליה אלא להקל עליה דברי ר' יאשיה רבי אומר נאמר מיתה בדיי שמים ונאמר [מיתת] בידי אדם מות יומת הנזאף והנואפת וכוונא בה מה מיתה בידיי שמים מיתה שאין בה רשעם פי' חבלה אף מיתה האמורה בידי אדם מיתה שאין בה רשעם כו': **אמר** רבה ד' מיתות גמרא גמירי לה. כלומר הלכה למשה מסיני א"ר זורא לאביי שאר הנסקלין דלא מיפרשא להו סקילה דגמרי מאוב וידעוני במאי גמרי במות יומת גמרי או בדמיהם דמיהם בס גמרי. כלומר כל דכתיב ביה דמיהם בס בסקילה כמו אוב וידעוני ואסיקנא מכה אביו ואמו קא קשיא ליה אי אמרין ליגמר במות יומת [למיתו ולמיגמרו] מאוב וידעוני בסקילה. נימא הכי עד דגמרי מאוב וידעוני דבסקילה ליגמרו מאשת איש במות יומת בחנק דכל מיתה סתם אי אתה רשאי למושכה להחמיר עליה אלא להקל עליה. א"ל שאר הנסקלין גופייהו קא קשיא ליה דאי במות יומת גמרי מאוב וידעוני ליגמרו מאשת